

ga udeležijo, ker na sejmu smejo prodavati svoja vina samo vinorejci, ter bodo imeli priliko spoznati se z vinorejci hrvatskimi in z njihovim pridelkom.

Somenj bode v prostorih hrvatske slavonske kmetijske družbe 17., 18. in 19. marca.

Katalogi za ta somenj se morejo dobiti zastonj pri kmetijski družbi in trgovski zbornici v Ljubljani, Trstu, Celovcu, Gorici, Gradcu itd., kakor tudi pri hrv.-slav. kmetijski družbi in trgovski zbornici v Zagrebu.

S sejmom bode združena tudi izložba orodja za vinorejo in kletarstvo.

Trtna uš — phylloxera — ni pozebla v letošnji hudi zimi, kakor so poročali časniki.

Gospod Lichtenstein je po naročilu aklimatizijske družbe v Parizu skušnje delal s trtami, da bi se izvedel vpliv mraza na ta mrčes. Dal je za to nekatere trte, ki so bile zelo ušive, izkopati in uši več dni razpostaviti prostemu zraku v mrazu deset do enajst stopinj. In kaj se je pokazalo? Ves mrčes je ostal popolno živ in zdrav. Dal je trtne uši tudi z vodo politi, ki je o mrazu potem zmrznila; al tudi zdaj niso pozeble.

Na vinorejski šoli v Mariboru

je bila konecletna preskušnja učencev 16. dne u. m. Ker ravnatelj gosp. Göthe zarad bolehnosti biva v Gorici pod milejšim nebom, je adjunkt gosp. Hanzel skoro iz vseh predmetov sam izpraševal in to s prav dobrim vspehom sebi na čast in učencem na hvalo. Tako poroča časnik „Slov. Gosp.“, pa miluje večino učencev slovenskega rodu, katerim se je videlo, koliko so trpeli, predno so toliko se privadili nemščine, da so mogli nemška predavanja razumeti. Po takem se povsod vidi, koliki trpini so Slovenci, da si morajo tudi izobraženja v kmetijstvu iskati na poti nemškega jezika, kakor da ne bi zmožen bil slovenski jezik za predavanja kmetijska!

Poročila o pretekli zimi.

Na Ogerskem so po izvedbah kupčijskega ministerstva skoro povsodi vsa sadna drevesa tako zelo pozebla, da bodo komaj v 3 ali 4 letih zopet sad donala. — Okoli Pariza je bil tak mraz, da imajo samo na rožah okoli 140.000 frankov, to je, 35.000 gl. škode. Celó prav stare cedre, o katerih se je mislilo, da jih noben mraz ne pomori, so mrtve. Od leta 1837. Francozi ne pomnijo take grozne zime. Tudi sadni pridelek je za letošnje leto pokončan. — Iz Aleksandrije v vročem Egiptu se poroča, da je veliko sadnega drevja konec vzelo in da so ljudje, nevajeni tacega mraza, veliko trpeli. — Okoli Genove na Laškem je pozeblo toliko oljk, da se njih škoda ceni na 5 milijonov lir. — Prav nasproti Evropi pa je bilo v Ameriki toplo vreme, in sicer tako, da so o božiču imeli nov grah in fižol, novo solato in novo zelenjad; tudi rudečih jagod so imeli celo zimo.

Naravoznanske stvari.

Važnost vode za rastlinsko življenje.

Spisal Jan. K. Pihelštajnski.

(Konec.)

Konečno moramo tudi rôso omeniti. Rôsa sama ni za večino rastlin zadostna, združena z dežjem je pa

tako rekoč konfekt rastlinskemu življenju. Ona tudi uže za to ne more rastlinam zadovoliti, ker je v pravi razmeri z drugimi podnebnimi mokrotami, to je, navadno je takrat mnogo rôse, kedar je zrak z vlago vsled dežja uže zadosti nasiten, in tako rastlinam večkrat v najbolj suhem času rôse manjka. Velik razloček med dnevno in nočno toploto ne zadostuje, da mnogo rôse nastane, če sta zrak in zemlja izsušena. Nezačuden je rôsa tudi zato, ker večinoma le nizkim listnatim bilkam in grmovju služi, menj pa drevju. Vrtnar in poljedelec zato veliko bolj rôso ceni, kot gozdar.

Listi koruzni (turšični) stojé v jako šiljastem kotu proti stebli, rôsa odteka tukaj od lista na steblo in potem do korenine ali pa jo uže rastlina pri listnem izrastku neposredno popije. Takim rastlinam je rôsa najbolj koristna.

V našem domačem gospodarstvu moremo po navadi rastlini vode samo v tekoči podobi prilijati. Redko kje se zgodi, da za močenje prsti — zemlje — sneg nalašč za to iz ledenic ali pa iz gorskih lukenj dovažajo. Tudi vodo v podobi hlapa moremo prirediti rastlinam samo v steklenih gojilnicah.

Pri rabi tekoče vode moramo na to paziti, da je temperatura vode proti zračni temperaturi v pravi razmeri; ne sme se tedaj zmerom mrzla voda studencev, vodnjakov ali pa iz potoka koj za prilivanje rabiti, temveč naj se v zato pripravi posodi, kadi ali čabru pusti tako dolgo stati voda, dokler se njena toplota toploti zraka približa. Koristno je vodi gnojnih tvarin primešati, da rast pospešujejo. Žalibog, da se to sredstvo premalo rabi! — In tako pridemo do tretjega glavnega načela:

„Daj vodi toploto zračni primerno in jej primešaj kolikor mogoče redilnih tvarin in zemljo topečih kislin!“

Ozir po svetu.

Pravoslaven pogreb.

Ako je človek dalje prišel po svetu, več vidi in zna. Posrečilo se mi je 24. prosinca, da se z nekim posvetskim gospodom peljem v Marijindol v Vojaški Krajini — in tam je soproga ondašnjega grško-nezedinjenega gospoda župnika mrtva ležala na odru. Malo se tam mudimo, ljudi je bilo polno zbranih. Kmalu po drugi uri popoldne se začne pogreb, a na kmetih sijajen pogreb! Došli so bili trije stranski župniki (popi), eden iz samostana Gomerja, eden iz Moravic, eden pa iz Ponikav.

Vsi trije lepo oblečeni v dolge cerkvene plašče, gredó v sobo, kodi je blaga gospá ležala na mrtvaškem odru. Vsak ima v rokah debelo knjigo in križec, cerkovnik ima kadilnico s kadilom vred, na kateri pa je polno kragulcev bilo. Dečkov je osem dvojic, vsak ima zvonec v roki. Popi začno popevati, kaj, tega nisem umel, samo cerkovnik in dečki so zmerom odgovarjali: „Podaj Gospodine, pomiluj gospodine! Amen!“ Tako so popevali tri četrt ure. Ko je to minulo, začne vsa rodbina, deca in soprog poljubavati mrtvo. Potem jo z mrliškega odra dvignejo in položé v jako lepo rakev, a ne zabijejo je, temuč odnesejo jo pod milo nebo na dva, z vrvmi zvezana kolca, — in se začno pripravljati na odhod: moški naprej po dva in dva.

Prvi moški je nesel križ, ki na gomili ostane, za križem je Vlah, kakor jim mi velimo, nesel bandero, za banderom je drugi pravoslavac nesel drugi križ, ki nima nič podobe na sebi, za tem križem so šli moški s svečami v rokah, za njimi pa so korakali oni dečki, ki so zvonce nosili in neprenehoma zvončkali do zmrzle jame

na pokopališči. Na poti je cerkovnik naprej, za njim pa so dečki popevali: „Svjati Bože, svjati veliki . . .“ a tudi tega popevanja nisem umel. Duhovniki na poti niso nič popevali, temuč razgovarjali so se med sabo. Ko dospemo do tužne jame, položijo rakev na zemljo in pokrov vzamejo ž nje, zato, da so se še enkrat nagledali predrage mrtve — in poljubili jo. Sestri se kar niste dali odpeljati od sestre. „Proč!“ — rekel je eden duhovnikov — „odlazite proč, ako ne, idem ja proč!“ Ko so bili sestri odstranili, vzel je pop merico olja v roko. To olje polije po pokojnici, potem pa so pokrov deli na rakev in pribili ga. Ko mater in soprugo spusté v jamo, vsi odstopijo, eden popov pa začne govoriti: „Vidili jeste, dragi moji, ovu blagu gospoju, koja je morala ovaj svet zapustiti. Rajna ju dušica bila! Vidite ni sestre, kako je morala vaša sestra ovaj svet zapustiti! vidite Vi, bračo, i Ti otac i Ti Jovo, suprug njezin, kako je tebe morala supruga zapustiti, rajna ju dušica bila!“ Po teh besedah se obrne proti jami, z roko pokaže va-njo in govori: „o Maro (Marija), komu si ti zapustila svojo drobnu dječicu i svoga mila supruga i svoje roditelje? — Ja znam, Maro! da bi ti još rada vidila svojo djecu i svoga supruga i svoje roditelje; ali onome koji nas je stvorijo, Njemu moramo svi pokorni biti. Z Bogom, Maro, rajna ti dušica bila!“ Potem so vsi zapeli: „Amin!“ Nato je vsak vzel grupico zemlje in jo vrgel za pokojnico v jamo — in začeli so jo zakopavati.

Naposled se vrnemo domu in najdemo pred župniško hišo žbanjo (škap) vode pa brisalo. Vsak je moral svoje roke umiti poprej, nego je stopil pod streho. Ko se umijemo, gremo na gorko. Gospod iz Gomerja se obleče v svojo duhovsko obleko. Donesejo pred njega zdelo vode in jo poblagoslovi! Gledal sem v drugo sobo, kaj tu delajo. Križ v roki, pa ga zmerom pomaka v skledo in moli, a neznam, kaj. Ko je bil poblagoslovil vodo, donesli so mu palico, ovito s predivom na konci. Pomočil je oviti konec v vodo, pokropil sobo, potem pa oba duhovnika po čelu in jima dal križ poljubiti. Ko dojde vrsta na mojega svetskega gospoda, ki se je z manom doplal, ga duhovnik nagovori: „Izvolite i vi gospodine?“ — „Molim!“ — odgovori gospod in tudi pokropi ga po čelu z mokrim predivom na palici in mu dá križ poljubiti. Potle je šel po vseh sobah, in kodi je dobil koga, vsakega je poškopil in dal mu križ poljubiti. S tem je končal pogrebniške obrede.

Po obredih sedemo za mizo, pokrepčamo se z jako dobrim vinom, ki mu „marijindolec“ pravijo, ob 7. uri zvečer pa odrinem jaz in moja družba do Adlešič.

Sam videl in zapisal Miko Požek.

Slovstvene stvari.

Še nekoliko besed o gosp. Levstikovem „nauku slovenskim županom“.

„Novice“ so uže izrekle zaslužen pohvalo najnovejšemu delu gosp. Levstika. Ker se ta naš izvrstnjak z jezikoznanstvom neutrudno bavi, vedno napredujoč v čiščenju mile nam slovenščine, — za kar ima po naključji dobre sreče tudi dovolj pomagal pri roki — ter smo vajeni tega izsledovanja plod iskati v njegovih spisih, to naj jaz, pridruživši se iz vsega srca priznanju, v „Novicah“ in drugih listih gledé gori navedene knjige izjavljenemu, smem dodati tu nekatere opomnje, želeč sprožiti s tem razgovor, da se katera stvarca bolje raz-

bistri, in da, ako bi kaj vzprejeli, to storimo z razborom, uverivši se sami, da je res dobro.

A predno prestopim do nekih poedinosti, priporočil bi jaz vsakemu prevodčiku (kakor pravi Rus), naj Levstikov prevod primerja z izvornikom, da najde poslu temu pravo žilo, in v čem da poglavito stoji.

Kako umè Levstik nemške abstraktnosti preobračati v konkretnosti ter izpuščati samostavnike, kjer Slovencu niso potrebni, vidi se na vsaki strani knjige in naj pokaže naslednji primer iz oddelka o cestah: „der Gemeindeausschuss bestimmt den Massstab und die Vertheilung der Concurrenz unter die einzelnen Gemeindeglieder, den Umfang, die Zeit und das Relutum der Naturalleistungen“, to je „Občinski odbor ustanavlja, po čem pride novčnega skladu na vsacega občana, ter odkod do kod ali kdaj bode kdo tlako delal, in koliko mu je plačati, kdor je misli delati“.

A da utašim vest takim, ki morajo v naglici prevajati, recimo, vredniku kakih novin, moram vendar tu izreči, da se k takemu delu hoče ne samo, da človek zna, nego tudi da utegne, da ima kdaj posamezne reke tako promozgavati in presukavati. Tudi mislim, da Levstikov prevod v tem hodi do krajne meje, onstran katere bi uže postajal siljen, sekan.

Nekaterih prej manj znanih besed kaže vsekakor poprijeti se, na pr: golica, Blanquet, razpočne stvari, explodirende Gegenstände, sip ali gramoz, Schotter, samodelsko vino, Kunstwein, zamrtnik, Scheintodter, samodavljene, Selbstmörder, osebiti (če je res kje v narodu), isoliren, nahodoma, unversehrt oder zufällig, hromotnik, ein Bresthafter, obitelj f. Familie (vsekakor bolje nego rodovina — ako bi se dala udomačiti), zataktniti koga v kakšen kraj, interniren, zborovanje (letošnje, lansko), Session, raztrovati, desinficiren (pa tudi razkužiti, mislim, da se sme reči *); zavirati ukrep (ni li sklep tudi dobra beseda?), sistiren einen Beschluss itd. Bodo li prijeli se taki izrazi, kakor: prihrana, Reserve, prihranjenec, Reservist, zgradarina, Gebäudesteuer, domarina, Haussteuer, zemljarina, Grundsteuer itd. Kdo bi stavil?

Gledé slovnice, katere se drži g. Levstik, znana je uže sodba moja. Enih misli sva si v tem, da nam je pisati čisto slovenščino, ne kake zmesi mnogojezične, da nam je čistiti slovenščino, kakoršno imamo iz narodnih ust, one nesnage, katero nam primerjanje z drugimi jeziki razodene, da je tujinstva mnogoleten naplav ali nanos. Ali jaz razločujem med slovniškimi oblikami in jezično tvarino. Gledé oblik zadovoljavam se s tem, da odstranim tiste, ki nimajo primera in zagovora pri drugih Slovanih, in kjer slovensko ljudstvo samo v tem kraju tako, v ónem drugače govori, vidi mi se pristati na tisto obliko, katero imajo Hrvatje in Srbi — in če tudi Rusi, tem bolje. — (Po tem pravilu pišem torej: „naših dolžnost“ (hrv. dužnosti), ne

*) Ne le da se sme reči „razkužiti“ namesti „raztrovati“, ampak mora se za „desinficiren“ reči „razkužiti“. Otrov ali strup je „Gift“, med „Gift“ in „Gift“ pa je bistveni razloček o tem, kar zdravniki imenujejo „thierisches Gift“, to je „Ansteckungsstoff“ in med tem, kar se navadno imenuje „Gift“, kakor arsenik, sublimat itd. itd. Če zdravnik ozdravlja človeka, ki si je zaval s kakim razjednim ali omotičnim strupom, se tu nikdar ne bo reklo, da zdravnik človeka „desinfizira“. Beseda „desinficiren“ velja samo takrat, kedar zdravnik kužnino, to je „Ansteckungsstoffe“ ali „thierische Gifte“ preganja iz sob, hlevov, obleke itd. Po takem je za „desinficiren“ prava beseda razkužiti, nikakor pa ne „raztrovati“. Tedaj tudi pri vpeljanji ali kovanji novih besed velja pravilo: „qui bene distinguit, bene docet.“

Vred.